

Sygn. akt II Ca 1151/13

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Renata Tabor (spr.)
Sędziowie:	SSO Grażyna Wołosowicz SSO Jolanta Fedorowicz
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Sokółce

z dnia 1 października 2013 r. sygn. akt I Ns 5925/13

postanawia:

I. oddalić apelację;

II. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika postępowania kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym .

UZASADNIENIE

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wniósł o ustanowienie służebności przesyłu obciążającej działki o numerach (...), położone w D., powiat (...), województwo (...), dla których Sąd Rejonowy w Sokółce prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) na rzecz przedsiębiorcy (...) S.A., o treści szczegółowo wskazanej we wniosku. Ponadto wniósł o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwoty 909.000 złotych tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności oraz orzeczenie o kosztach procesu.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wniósł o ustanowienie służebności przesyłu na prawie użytkowania wieczystego nieruchomości o numerze (...) i (...) położonej w K., gmina K., dla których Sąd Rejonowy w Sokółce

proceedzi księgę wieczystą KW nr (...) na rzecz przedsiębiorcy (...) S.A., o treści szczegółowo wskazanej we wniosku. Ponadto wniósł o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwoty 312.000 złotych tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności oraz orzeczenie o kosztach postępowania.

Postanowieniem z dnia 19 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w Sokółce połączył sprawę I Ns 5926/13 ze sprawą I Ns 5925/13 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Uczestnik postępowania wniósł o oddalenie wniosków i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 1 października 2013 r. Sąd Rejonowy w Sokółce oddalił wnioski (...) spółki z o.o. w K. o ustanowienie służebności przesyłu obciążających nieruchomości, dla których Sąd Rejonowy w Sokółce prowadzi księgi wieczyste (...). Zasądził od wnioskodawcy (...) spółki z o.o. w K. na rzecz uczestnika postępowania (...) S.A. z siedzibą w L. kwotę 1457 złotych tytułem kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia Sąd I instancji wskazał, że z chwilą nowelizacji ustawy Kodeks cywilny dokonanej ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 116, poz. 731), która weszła w życie z dniem 3 sierpnia 2008 r., wprowadzony został nowy rodzaj służebności, a mianowicie służebność przesyłu.

O się do art. 305² § 2 kc, Sąd I instancji wskazał, że jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 kc, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

Sąd I instancji stwierdził, że z treści wskazanej regulacji prawnej wynika wprost, że to wyłącznie właścicielowi (tuzież użytkownikowi wieczystemu) nieruchomości przysługuje legitymacja czynna do wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu.

W ocenie Sądu I instancji zawarcie umów powierniczego przelewu wierzytelności, jak miało to miejsce w sprawie poddanej pod rozstrzygnięcie sądu, bez jednoczesnego fiducyjnego przeniesienia prawa własności (użytkowania wieczystego) nieruchomości nie mogło tym samym prowadzić do skutecznego uzyskania przez wnioskodawcę legitymacji do występowania we własnym imieniu z żądaniem ustanowienia wskazanych ograniczonych praw rzeczowych na nieruchomościach osób trzecich.

W tym stanie rzeczy oba wnioski (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. zostały oddalone.

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art.520 § 2 kpc i § 7 pkt 3 w zw. z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 490 j.t.).

Apelację od powyższego postanowienia wniósł wnioskodawca. Zaskarżył je w całości i zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

a) art. 509 § 1 kc poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, iż przelew wierzytelności, o której mowa w art. 305² § 2 kc bez jednoczesnego fiducyjnego przeniesienia prawa własności (użytkowania wieczystego) jest bezskuteczny, w sytuacji w której przelew takiej wierzytelności nie sprzeciwia się ustawie, zastrzeżeniu umownemu ani właściwości zobowiązania, a zatem jest dopuszczalny i prawnie skuteczny;

b) *art. 305² § 2 kc poprzez jego niewłaściwe zatasowanie i przyjęcie, iż wyłącznie właścicielowi (tudzież użytkownikowi wieczystemu) nieruchomości przysługuje legitymacja czynna do wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu, w sytuacji w której zawarcie umów powierniczego przelewu wierzytelności prowadzi do skutecznego uzyskania przez wnioskodawcę legitymacji do występowania we własnym imieniu z żądaniem ustanowienia ograniczonych praw rzeczowych na nieruchomościach osób trzecich;*

2. naruszenie przepisów proceduralnych, mających wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to art. 109 § 2 zd. 2 kpc w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika sześciokrotności stawki minimalnej określonej w § 7 pkt 3 w sytuacji, w której nie przemawiał za tym ani niezbędny nakład pracy pełnomocnika, ani charakter sprawy, ani też wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Powołując się na tę argumentację, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Analiza materiału dowodowego zebranego w sprawie prowadzi do wniosku, iż Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszeń zarzucanych w apelacji. Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia poczynione przez Sąd I instancji, wykładnię przepisów materialnoprawnych stanowiących podstawę prawną orzeczenia, jak też wnioski wywiedzione przez Sąd Rejonowy, skutkujące oddaleniem obu wniosków. Wbrew stanowisku odwołującego się Sąd I instancji trafnie ocenił kwestię legitymacji czynnej wnioskodawcy do wystąpienia z wnioskiem w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu.

Jak stanowi art. 305¹ kc nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Natomiast zgodnie z art. 305² kc jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

Niekwestionowanym w tej sprawie pozostawało, że na nieruchomościach oznaczonych numerami geodezyjnymi (...), położonych w D. jak i na nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...) położonej w K. znajdują się urządzenia przesyłowe uczestnika postępowania (kwestionowana była jedynie własność urządzeń znajdujących się na nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...)). Jednocześnie uczestnik nie przedstawił dokumentacji wskazującej na uregulowanie kwestii posadowienia urządzeń na wskazanych nieruchomościach. Zatem niewątpliwie właściciel i użytkownik wieczysty mogli domagać się ustanowienia w drodze sądowej służebności przesyłu.

Problem w tej sprawie sprowadza się jednakże do tego, że z takim żądaniem nie wystąpili właściciel czy użytkownik wieczysty nieruchomości, a wnioskodawcą jest (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K., która powoływała się na nabycie w drodze cesji od właściciela i użytkownika wieczystego żądania ustanowienia służebności przesyłu. Wnioskodawca wywodził swoje umocowanie do działania z umowy zlecenia wraz z powierniczym przelewem wierzytelności z dnia 19 października 2012 r., mocą której T. L. cedował na wnioskodawcę wszelkie wierzytelności

przysługujące mu z tytułu usytuowania na jego nieruchomości oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) urzędzeń przesyłowych. Podobne umocowanie odnośnie działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) położonych w K. wywodził z umowy zlecenia wraz z powierniczym przelewem wierzytelności w celu jego wykonania z dnia 06 lipca 2012 r., mocą której (...) spółka jawna cedował na wnioskodawcę wszelkie wierzytelności przysługujące mu z tytułu usytuowania na jego nieruchomości urzędzeń przesyłowych

Zgodnie z brzmieniem art. 509 § 1 kc wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Przedmiotem cesji mogą być wierzytelności, rozumiane jako prawa podmiotowe przysługujące wierzycielowi do żądania od dłużnika spełnienia świadczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego w rozpatrywanej sprawie nie wchodzi w rachubę dwa pierwsze dwa ograniczenia rozporządzalności. Żaden przepis prawa wyraźnie nie zakazuje przenoszenia roszczenia o ustanowienie służebności przesyłu na osobę trzecią. Nie zostało też poczynione zastrzeżenie umowne wyłączające dopuszczalność takiego przelewu. Oceniając zagadnienie dopuszczalności przelewu roszczenia o ustanowienie służebności przesyłu w kontekście właściwości zobowiązania, należy zwrócić uwagę przede wszystkim na ustawowe zindywidualizowanie podmiotu uprawnionego do skorzystania z tego roszczenia. Z art. 305² kc wynika wyraźnie, że ustanowienia służebności przesyłu w zamian za odpowiednie wynagrodzenie może żądać właściciel nieruchomości. Jest to zatem roszczenie ściśle związane z osobą dysponenta prawa. Zatem w celu uzyskania uprawnienia do wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu przez ewentualnego nabywcę roszczenia na podstawie umowy przelewu, konieczne byłoby uprzednie przeniesienie na niego także prawa własności nieruchomości czy prawa użytkowania wieczystego. Przyjęcie za zasadne stanowiska wnioskodawcy prowadziłoby natomiast do stwierdzenia, że jest on uprawniony do występowania we własnym imieniu z żądaniem ustanowienia ograniczonych praw rzeczowych na nieruchomościach osób trzecich. Nastąpiłoby rozdzielenie prawa własności czy użytkowania wieczystego i powiązanego z nim immanentnie roszczenia. Takie skutki nie mogą być zaaprobowane. Dlatego też Sąd Okręgowy uznał, że przelew wyłącznie roszczenia o ustanowienie służebności przesyłu jest sprzeczny z właściwością zobowiązania.

Za osobistym charakterem przewidzianego w art. 305¹ kc roszczenia o ustanowienie służebności przesyłu, a więc za uznaniem go za roszczenie ściśle związane z osobą właściciela (użytkownika wieczystego) i w konsekwencji jako objętego przewidzianym w art. 509 § 1 in fine kc zakazem zbycia, przemawia jurydyczna konstrukcja tego roszczenia. Przysługuje ono bowiem wyłącznie właścicielowi lub użytkownikowi wieczystemu, jest ściśle związane z tymi prawami, nie może być przedmiotem obrotu odrębnie od własności nieruchomości (podobnie jak od własności nie może być oderwane roszczenie windykacyjne czy negatoryjne).

Reasumując, Sąd Okręgowy uznał, że niedopuszczalny jest przelew roszczenia o ustanowienie służebności przesyłu bez jednoczesnego przeniesienia własności (użytkowania wieczystego) nieruchomości.

Podobny pogląd odnośnie dopuszczalności przelewu określonych roszczeń (aczkolwiek w odmiennych stanach faktycznych, co nie zmienia jednak wymowy ogólnej powołanych orzeczeń) Sąd Najwyższy wyraził w wyroku z dnia 28 czerwca 2005 r., I CK 801/04, LEX 157008 czy w wyroku z dnia 11 grudnia 2009 r., V CSK 184/09, LEX 553748).

Legitymacja stanowi merytoryczną, pierwotną przesłankę rozstrzygnięcia, a jej brak pociąga za sobą konieczność oddalenia wniosku bez potrzeby jego merytorycznej oceny. Z tego względu nie zachodziła potrzeba analizy dalszych okoliczności wskazywanych przez zainteresowanych i teje analizy słusznie zaniechał Sąd I instancji.

W ocenie Sądu Okręgowego nie można zgodzić się również z zarzutem naruszenia przepisów proceduralnych odnoszących się do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Koszty zastępstwa procesowego uczestnika postępowania określone przez Sąd I instancji nie przekraczają sześciokrotności stawki minimalnej i dlatego Sąd I instancji był uprawniony do ich ukształtowania na poziomie wskazanym w punkcie II orzeczenia.

Wobec tego co stwierdzono, Sad Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 520 § 2 kpc, w tym o kosztach zastępstwa procesowego uczestnika postępowania orzeczono na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z 7 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2002 Nr 163 poz. 1349 ze zm.).